

Kansalliskirjaston ATT-hankkeet

Esa-Pekka Keskitalo
Asiantuntijaseminaari 28.4.2015

Avoin tiede tarkoittaa avoimien toimintamallien käyttämistä tieteellisessä tutkimuksessa.

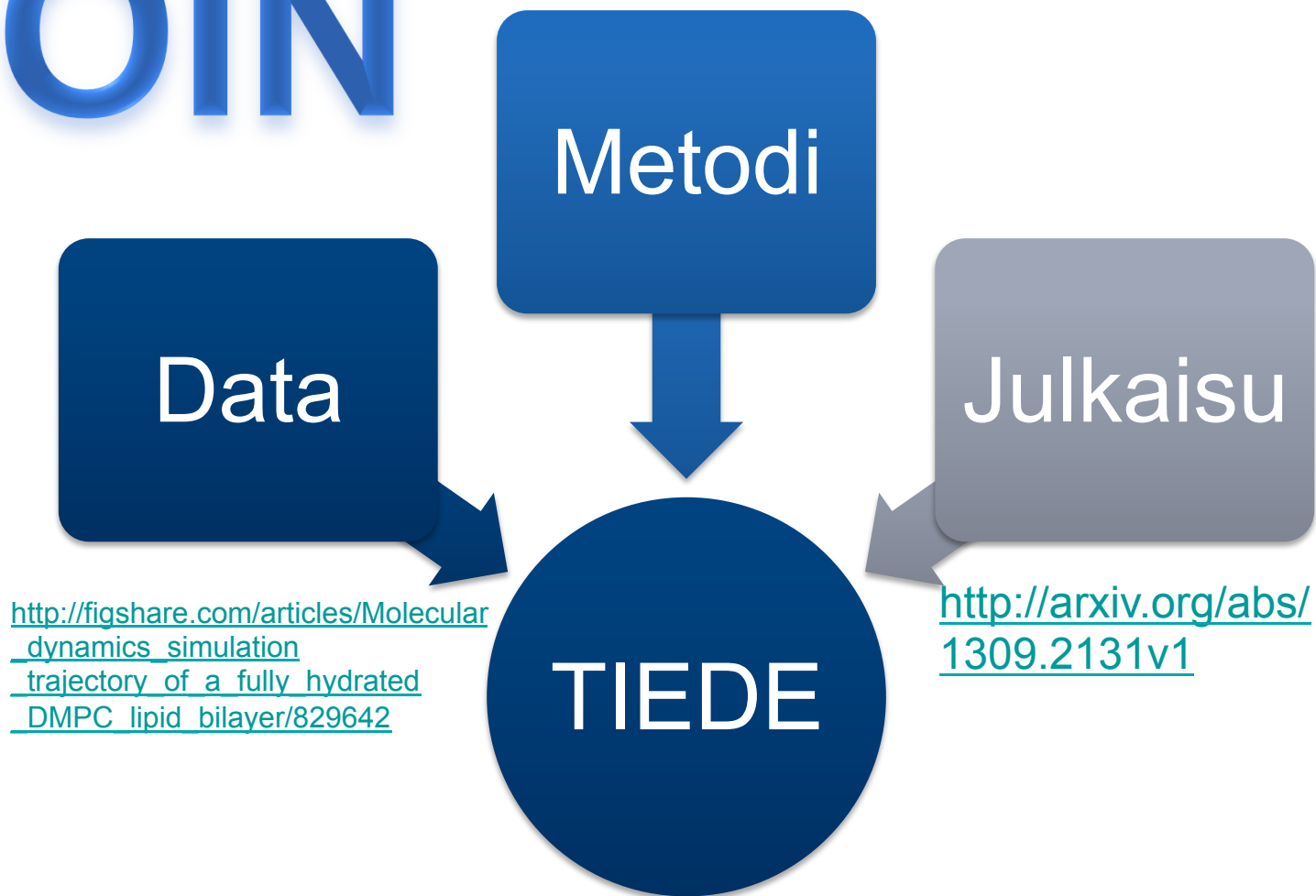
Keskeinen tavoite on tutkimustulosten, tutkimusdatan ja tutkimuksessa käytettyjen menetelmien julkaiseminen siten, että ne ovat kaikkien halukkaiden tarkasteltavissa sekä käytettävissä.

Avoin tiede sisältää tutkimusjulkaisujen ja tutkimusaineistojen avoimen julkaisemisen, avoimen lähdekoodin ja avoimien standardien hyödyntämisen sekä tutkimusprosessin julkisen dokumentoinnin niin kutsutun avoimen muistikirjan menetelmällä.

AVOIN

<http://nmrlipids.blogspot.fi>

Tutkimus-PAS

- Tutkimuksen tuotosten pitkäaikaissäilytysratkaisu
- Kansallisen digitaalisen kirjaston kanssa yhteinen PAS-ratkaisu
- Tutkimusdatan tuottajille uudenlainen palvelukerros
- Otetaan huomioon erilaiset toimijat ja erilaiset aineistot
- Projekti kestää 2016 loppuun
- Esa-Pekka Keskitalo 50% projektipäällikkönä

ASIAKKAAT

ASIAKKAAT

**KDK-PAS-
PALVELU**

PAS-ratkaisua
hyödyntävät
palvelu-
kokonaisuudet

**TUTKIMUS
-PAS-
PALVELU**

PAS-RATKAISU

Pitkäaikaisen säilytyksen ja saatavuuden järjestelmä

Tieto käyttöön –rahoitus 2015-2016

- Aalto-korkeakoulusäätiö: Linked Open Data Science –palvelu
- Svenska Handelshögskolan: Nopea siirtyminen avoimuuteen – NopSA
- Jyväskylän yliopisto: Suomi rinnakkaistallentamisen mallimaaksi - Suunnitelma avoimen julkaisemisen prosessien tukemiseksi
- Turun yliopiston koulutussosiologian tutkimuskeskus RUSE: Avoimen tieteen yhteiskunnallisen vaikuttavuuden mittarit
- Seinäjoen ammattikorkeakoulu Oy: Avoimuuden lisääminen korkeakoulujen käyttäjälähtöisessä innovaatioekosysteemissä

TAJUA

Tieteen avoin julkaiseminen ~9/2015 – 3/2017

Projektin tuloksena

- Helppo rinnakkaisjulkaisukanava kaikille
- Helppokäyttöinen kuvailutyökalu tutkimusdataalle;
- Kotimaisen tutkimuksen tuottamien julkaisujen pitkäaikaisen saatavuuden toimintamalli.
- avoin julkaiseminen perustuu yhtenäisiin käytäntöihin, joilla varmistetaan aineistojen hallittavuus, tunnettuus, uudelleenkäyttö ja vaikuttavuus, erityisesti kiinnittäen huomiota julkaisujen, tutkimusdatan ja metodien keskinäiseen linkittyvyyteen;
- yhteentoimivuutta ja laatua takaa vireä yhteistyöverkosto; ja
- on syntynyt näkemys avoimen tieteellisen julkaisemisen rahoitusmallista.

OSAPROJEKTIT

1. Julkaisuarkistoinfrastruktuurin kehittäminen
2. Verkostojen ja yhteisten toimintatapojen kehittäminen
3. Avoimen julkaisemisen rahoitusmallien selvitys
4. URN- ja ISNI-palveluiden kehittäminen
5. Avointen julkaisujen pitkäaikais-säilytyksen ratkaisumalli
6. Tutkimusdatan kuvailutyökalu

Julkaisuarkistoinfrastruktuurit

- Kaikilla tutkimusorganisaatioilla on mahdollisuus ottaa käyttöönsä **edullinen** ja vakioitu julkaisuarkistoratkaisu
- Perustuu nykyisiin julkaisuarkistopalveluihin

Verkostot ja toimintatavat

- Projektin rakentaa ja vakiinnuttaa asiantuntijoiden, johdon ja ohjauksen välisen yhteistyöverkoston.
- Projektissa toimitaan yhteistyössä ATT-kokonaisuudessa rahoitettavien projektien sekä ATT-metatietotyöryhmän kanssa.
- Kansalliset määritykset
 - eri aineistotyyppien kuvailun käytännöt;
 - ohjeet julkaisulisenssien valintaan, käyttöön ja merkitsemiseen;
 - ohjeet OpenAire-yhteensopivuuden saavuttamiseksi julkaisuarkistossa;
 - ohjeet sille, miten tutkimusjulkaisut, tutkimusdata ja tutkimusmenetelmät viittaavat toisiinsa; ja
 - ohjeet julkaisuarkiston koon ja käytön yhtenäiseksi tilastoimistavaksi

Avoimen julkaisemisen rahoitusmallit

- Projekti tekee selvitystyötä, joka on välttämätöntä tietoon perustuvien linjausten ja päätösten tekemiseksi:
 - Selvitys avoimeen julkaisemiseen siirtymisen taloudellisista vaikutuksista. Selvitykseen sisältyy ehdotus kustannusten jaon malliksi ja eri toimintamallien priorisoinniksi.
 - Selvitys aineistojen vapaata käyttöä edistävistä sopimusehdoista (mm. avoimet lisenssit ja tutkimusdatan avoimuus).

URN ja ISNI

- Kehitetään maltillisesti URN-palvelujen tietojärjestelmää.
- Kehitetään URN-palveluiden asiakkuudenhallintaa ja asiointirajapintoja vastaamaan lisääntyvää ja monipuolistuvaa asiakaskuntaa.
- Julkaistaan Asteri-tietokannan sisältämät nimitiedot kaikkien käyttöön Finto-palvelussa. Annetaan Asteri-tietokannan nimille ISNI-tunnus. Kansainvälinen ISNI-tunnus identifioi globaalisti, ainutkertaisesti ja pysyvästi toimijan julkisen identiteetin ja erottaa tämän identiteetin muista kuvailutietojen avulla.
- Kansalliskirjasto liittyy ISNI-konsortioon, mikä on edellytys tunnusten jakelulle kansallisella tasolla.
- Kehitetään nimitietojen ylläpitoprosesseja niin, että uudet nimet saavat ISNI-tunnuksen automaattisesti. Mahdollistetaan uusien tiedontuottajien mukaantulo.

Tutkimusdatan kuvailutyökalu

- Laaditaan metadatatyökalun vaatimusmäärittely. Määrittely tehdään yhteistyössä valittujen tutkijoiden tai tutkimusryhmien kanssa sekä tutkimusdatan metadatan kanssa työskenteleviä konsultoiden.
- Määrittelyssä voidaan rajata tuettavia metadataformaatteja tai porrastaa niiden tuen toteuttamista. Määrittelyssä otetaan huomioon ATT-hankkeessa sekä tämän hankkeen yhteisiä toimintatapoja koskevassa osiossa tehdyt määrietykset.
- Toteutetaan metadatatyökalu valitulla avoimen lähdekoodin alustalla.
- Integrointi muihin palveluihin!

Avointen julkaisujen PAS

- Laaditaan suositukset tutkimusjulkaisujen tuottajille pitkän aikavälin saatavuuden varmistavista toimintatavoista.
- Suositukset kattavat
 - käytettävät tiedostoformaatit ja muut teknisten ratkaisujen piirteet;
 - aineistojen ymmärrettävyyden varmistamisen riittävällä metadatatalla ja dokumentaatiolla;
 - saatavuuden vaarantaviin tilanteisiin varautuminen; ja
 - varajärjestelyt julkaisupalvelun tai koko organisaation lakkaamisen varalta.
- Laaditaan avoimien julkaisujen pitkäaikaissaatavuuden varmistamista Tutkimus-PAS:ssa koskeva vaatimusmäärittely.

www.avointiede.fi

esa-pekka.keskitalo@helsinki.fi